

CRONICA DRAMATICĂ

LUNA TEATRALĂ

Acalmie și handicap

De ce francezii, mucaliți (deși nu fără strângere de inimă), botezaseră perioada de început a războiului „la drôle de guerre”? Privirile lor stăteau, toate, atintite spre „inexpugnabila” linie Maginot și, cu sufletul la gură, cetățeanul ca și oșteanul aștepta. Ai fi zis însă că nu se întâmpla nimic. Oștile stăteau față în față; dar nu schimbau între ele decât ochiade. În tranșee, belota era în floare și, săptămâni și luni în șir, cartierul general transmitea zilnic — anodin, aparent calm — același, mereu același comunicat: „pe front, nimic de semnalat”. Se adăuga la aceasta înțelepciunea populară, consolatoare: unde nu-s vești, sînt vești bune. Azi așa, mâine așa — pînă la tocirea nervilor (și pînă la sîngerоasa — ca și neprevăzuta, dar de mult așteptata — oră H). Nu cred, dintre știrile vremii, să fi fost multe care să pună mai diabolic pe gânduri și care să rodească în conștiințe mai aprige neliniști decît acele chinuitor liniștitoare comunicate. Cu atît mai mult cu cît ele evocau stilistic atmosfera de orori a primului război mondial, în care formula comunicatului fusese născocită și ale cărei perfide și cumplite semnificații subterane le pusese, mai târziu, în lumină o amar tulburătoare și celebră scriere. (Autorul ei, astăzi, parcă uitat: Erich Maria Remarque.)

Ce legătură au toate acestea cu teatrul? Condeii mi era pornit să însemne, și el, în ale teatrului nostru, iarăși — a cîta oară? de cîte luni în șir? — nimic nou pe scenele dramatice. Ici, colo, semnul unui zvcinet, cît de slab, atrage atenția, stîrnește speranțe. Ele se resorb însă repede, repede, căci zvcinetul nu este un seism. Și chiar de-ar fi, nu fenomenele seismice interesează. Acestea țin de ordinea excepțiilor și au, de altă parte, prin natura lor, nefericita vîrte de a speria, de a deregla tabieturile... Pe acest cîmp larg și pestriț în care se desfășoară ceea ce, cu un eufemism depășit parcă, numim la noi „mișcare”, „viață” teatrală, se păstrează rece, imperturbabilă, dar a tot stăpînitoare, acalmie. (Ca să nu rostim vorbe tari: stagnarea.)

E adevărat, privite sub specia imediatului, împrejurările ultimelor săptămîni au pus teatrele în fața unui handicap greu de ocolit: campionatele mondiale de hochei și handbal (în care culorile noastre naționale se aflau decisiv puse în joc), și serile brașovene ale „Cerbului de aur”. Asemenea evenimente erau netăgăduit încărcate de o forță de atracție irezistibilă. Și inițiativa unor teatre (de provincie) de a-și programa spectacolele, în săptămîna „Cerbului”, așa fel și la ore care să nu împiedice nici publicul spectator, nici actorii de a urmări la micul ecran pe Connie Francis ori pe Josephine Baker, nu e poate, din partea lor, neapărat, dovada unui complex de neajutorare; e și un test — util, de autenticitate psiho-sociologică, altfel greu de obținut — în manea problemă a publicului, a relațiilor — concurente — dintre teatru și alte forme (și tehnici) de spectacol. Un test similar a fost desigur și premiera Emigrantului din Brisbane, la Teatrul Mic, aceasta reprezentată, parcă demonstrativ, în plin miezul festivalului de muzică ușoară.

Dar nu despre handicapuri — mai mult sau mai puțin reale și frecvente — e vorba. Pentru că, la urma urmelor, nu despre pretexte sau scuze e vorba. Ci de climatul de creație și de dinamica creației în teatre. Teatrul a devenit, de la o vreme, „un loc unde nu se întâmplă nimic“ pe acest plan. Și pe acest plan, înaintea oricăror altora, semnele unei brelungi vâlguii încep să nelineștească. Știm: vom putea asista, până la încheierea stagiunii, la câteva realizări de suprafață. Unele din ele se și consemnează de pe acum ca atare: altele se configurează din aspectele muncilor pregătitoare. Dar nici ele nu vor putea șterge sentimentul general de vacuitate care tinde să se așeze ca o trăsătură caracteristică peste stagiune. Poate s-ar cuveni aduse, aici, precizări, fapte concrete. Nu poate: fără îndoială. N-ar însemna însă aceasta să ne oprim mai la fiecare instituție teatrală — cu echipa ei respectivă, cu respectivul ei animator (dacă și cât îl are), cu respectivul ei conducător? Căci nu prea cunoșc slujitor al teatrului, la ora aceasta, care, pus cu mina pe inimă, să nu se recunoască, în cel mai bun dintre cazuri, măcar în stare de grea cumpănă, ori de expectativă, de așteptare a momentului personal prielnic, și care să nu se mărturisească — astfel, implicit — vinovat și el de aerul stătut ce plutește actualmente peste cîmpul nostru teatral, de vîntul secetos și rece ce-l străbate.

Ne întîmpină și întîmpinăm „Ziua Mondială a Teatrului“. Ar fi mai bine oare să punem între paranteze falsele turnee care vizitează și amăgesc Capitala, ori plafonul onestității fără har sau al mediocrității cuminiți care nu se lasă spart în spectacolele la care — și în țară și în Capitală — sîntem poștiți să asistăm? N-ar fi trebuit mai de grabă (dacă nu exclusiv) să insistăm pe „floarea“ — de ici sau de colo — mai răsărită — care nu e în stare să înlocuiască o mult dorită și pretutîndenară primăvară, dar care, pusă la butonieră, ar fi în măsură să bucure nespus pe grădinarul ei, dacă acesta ar fi trimis să o plimbe peste hotare? Asemenea plimbări s-ar solda cu certe și, neîndoios, binemeritate elogii, iar succesul lor s-ar răsfrînge — nu-i așa? — și asupra celorlalți grădinari mai puțin norocoși, rămași locului, și asupra celorlalte grădini mai puțin smălțate dacă nu de-a dreptul părăginite... Vom rezolva însă, astfel, problema grea, de ansamblu, a teatrului nostru și acalmia lui? E îndoielnic. Ce-are a face? Am face în schimb... impresie. Dar ajunge asta?

Florin Tornea

„Evenimentul doamnei Windermeere“, pe scena Teatrului Național din Cluj. (Regia: Ulad Mugur; scenografia: T. Th. Ciupe).

